

160 rocznica wybuchu Powstania Styczniowego

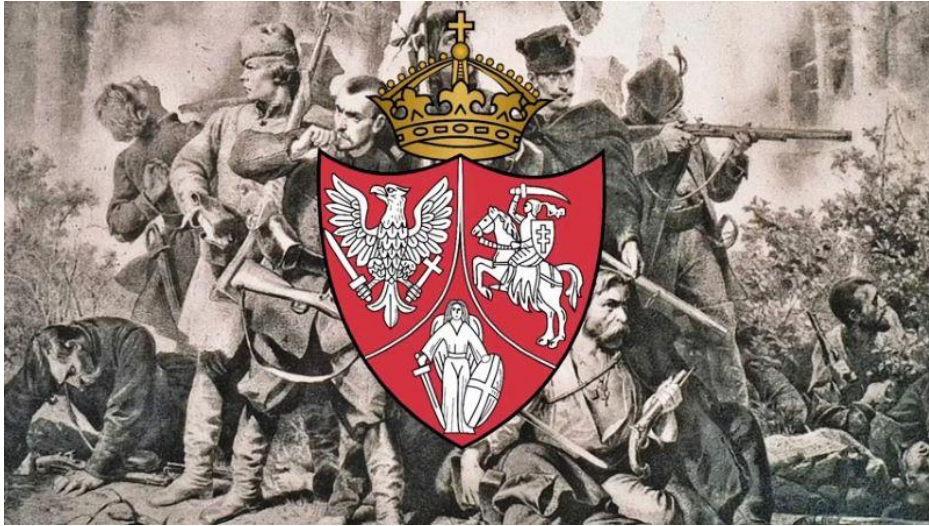
ROCZNICA WYBUCHU
POWSTANIA STYCZNIOWEGO

160 lat temu, 22 stycznia 1863 r., Manifestem Tymczasowego Rządu Narodowego rozpoczęło się Powstanie Styczniowe, największy w XIX w. polski zryw narodowy. Pochłonęło ono kilkadziesiąt tysięcy ofiar i w ogromnym stopniu wpłynęło na dążenia niepodległościowe następnych pokoleń.

Było największym polskim powstaniem narodowym, spotkało się z poparciem międzynarodowej opinii publicznej. Miało charakter wojny partyzanckiej, w której stoczono ok. 1200 bitew i potyczek.

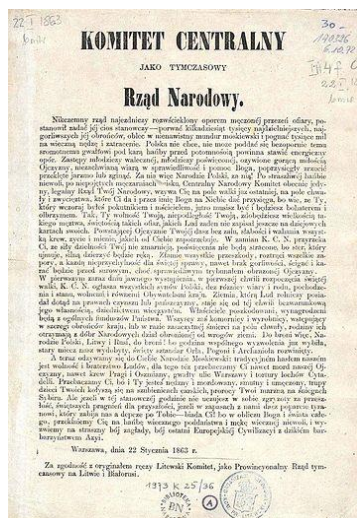
Pomimo początkowych sukcesów powstanie zakończyło się klęską powstańców, z których kilkadziesiąt tysięcy zostało zabitych w walkach, blisko 1 tys. straconych, ok. 38 tys. skazanych na katorgę lub zesłanych na Syberię, a ok. 10 tys. wyemigrowało.

źródło: Wikipedia, Dzieje.pl

Rys historyczny:

Powstanie 1863-1864 było najdłuższym trwającym zrywem niepodległościowym w epoce porozbiorowej. Do walki wciągnęło wszystkie warstwy społeczeństwa, odcisnęło się silnie na ówczesnych stosunkach międzynarodowych, a wreszcie spowodowało ogromny przełom społeczny i ideowy w dziejach narodowych, co wywarło decydujący wpływ na rozwój nowoczesnego społeczeństwa polskiego.

22 stycznia 1863 roku Komitet Centralny Narodowy wydał Manifest ogłaszający powstanie i powołujący Tymczasowy Rząd Narodowy.

Powstańcy, mimo niewystarczającego uzbrojenia i braków kadrowych, atakowali rosyjskie placówki na terenie Królestwa Polskiego. Władze zrywu wzywały do udziału w nim również „braci Litwinów i Rusinów”, co spowodowało rozszerzenie obszaru walk na niemal cały obszar Rzeczypospolitej w granicach z roku 1772. *„Symbolem owej insurekcji, będącej ostatnim wspólnym powstaniem narodów I Rzeczypospolitej, było potrójne godło, mieszczące w sobie nie tylko Orła, ale i Pogoń oraz św. Michała Archaniola – symbol Kijowa, Ukrainy, gdzie powstanie to, choć słabiej, również się zaznaczyło”* – pisał prof. Andrzej Nowak.

Początkowo Rosja była przerażona wizją interwencji mocarstw zachodnich oraz klęski większej, niż w wojnie krymskiej. Petersburg roztaczał wizję powstańców jako buntowników mordujących pogrążonych we śnie Rosjan, Niemców i Żydów. Sympatia europejskiej prasy była jednak jednoznacznie po stronie powstańców i ich idei. W przeciwieństwie do opinii publicznej rządu Wielkiej Brytanii i Francji ograniczyły się do złożenia not dyplomatycznych.

Wsparcie Rosji okazały Prusy, które dyplomatycznie współpracowały z Petersburgiem. Jak oceniają historycy, podczas powstania miało miejsce ponad tysiąc starć, a w siłach polskich służyło w sumie ok. 200 tys. osób. Pomimo pewnych sukcesów oddziałów powstańczych, siły zaborcze zaczęły uzyskiwać przewagę. Pod koniec 1863 roku łączny stan wojsk rosyjskich wynosił ponad 400 tysięcy żołnierzy, 170 tysięcy w Królestwie Polskim, na Litwie 145 tysięcy, a na Ukrainie - 90 tysięcy. Rząd Narodowy miał w polu jednocześnie nie więcej niż 10 tysięcy partyzantów.

Władze zrywu zabiegały o pozyskanie do walk chłopów, lecz przeszkodził w tym carski ukaz uwłaszczeniowy z marca 1864 r., przyznający im na własność uprawianą ziemię. Powstanie zaczęło już wtedy powoli upadać, ostatnie walki toczyły się miejscami jeszcze do późnej jesieni 1864 r. Ludwik Mierosławski wobec przegranej w prowadzonych walkach po miesiącu utracił funkcję. Później dyktatorami powstania byli Marian Langiewicz i Romuald Traugutt, który stał się tragicznym symbolem powstania. W nocy z 10 na 11 kwietnia 1864

roku rosyjska policja aresztowała Traugutta w jego warszawskiej kwaterze. 19 lipca 1864 roku rosyjski sąd wojskowy skazał go na śmierć .

Po zakończeniu powstania Polaków dotknęły liczne represje m.in. konfiskata majątków szlacheckich, kasacja klasztorów na obszarze Królestwa Polskiego, wysokie kontrybucje, a przede wszystkim aktywna rusyfikacja. Za udział w powstaniu władze carskie skazały na śmierć co najmniej 669 osób. Na zesłanie skazano przynajmniej 38 tysięcy osób.

źródło: Dzieje.pl

Polonia- Rok 1863, Jan Matejko

